

**ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 11

«14» ապրիլի 2023թ.

ԷԻԿ/Բ-118, ՀՀ Սահմանադրական իրավունք 2, ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

042101.00.6, Իրավագիտություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

042101.01.6, Իրավագիտություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

իրավագիտության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

հեռակա 2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Արշակ Ալավերդյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/նեյր arshakalaverdyan9@gmail.com

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	..
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	..
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	..
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	..
8.	Դասավանդման մեթոդներ	..
9.	Ուսումնառության մեթոդները	..
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	..
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	..
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	..
14.	Գնահատում	..
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	..
14.2.	Հարցաշար	..
14.3.	Գնահատման չափանիշներ	..
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	..

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«ՀՀ սահմանադրական իրավունք 2» դասընթացը կարևորվում է իրավագիտության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 042101.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- ուսանողներին ծանոթացնել մարդու և քաղաքացիների իրավունքներին, ազատություններին և պարտականություններին,
- ծանոթացնել քաղաքացիական իրավունքներին, ազատություններին, քաղաքական իրավունքներին, սոցիալ-տնտեսական և մշակութային իրավունքներին, ազատություններին
- ծանոթացնել պետական կառավարման համակարգին, ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանման սկզբունքին, ՀՀ-ում օրենսդրական գործընթացի կազմակերպման առանձնահատկություններին:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսանողների մոտ ձևավորել համապատասխան հմտություններ վերլուծելու նոր գիտելիքն ու այն համադրելու արդեն իսկ գոյություն ունեցողի հետ
- ուսանողների մոտ ձևավորելու վերլուծական մտածողություն
- ձևավորելու քննադատական մտածողություն, ստացած նոր գիտելիքը սինթեզելու կարողություն

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«ՀՀ սահմանադրական իրավունք 2» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 042101.01.6 «Իրավագիտություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «ՀՀ սահմանադրական իրավունք 1», դասընթացից:

---

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«ՀՀ սահմանադրական իրավունք 2» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Գիտելիք

Գիտելիք և իմացություն

- 1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
- 2) Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք:

Հմտություն

Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- 1) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:
- 2) Կարող է արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝ առաջ քաշելով հակափաստարկներ:

Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- 1) Կարող է իր գործունեության ընթացքում կիրառել ՏՀՏ-ներ և այլ մասնագիտական գործիքներ՝ իրավական խնդիրների լուծումն ապահովելու համար:
- 2) Կարող է հավաքել, մշակել և մեկնաբանել իրավական հիմնախնդիրներին վերաբերող քանակական և որակական տվյալներ՝ հիմնավորված դատողություններ անելու համար:

Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)

- 1) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:
- 2) Կարող է մասնագիտական խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ցուցաբերել նախաձեռնողականություն և ստեղծագործական մոտեցում

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Կարողունակություն

Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- 1) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:
- 2) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Շնորհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)⁴

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)⁵

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Սահմանադրական իրավունք 2» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իրավագիտական մասնագիտական գործունեության ընթացքում, մագիստրատուրայում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		5 կրեդիտ/150 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն		10
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք		6
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		134
Ընդամենը		150
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային զրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալրգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգաբքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգաբքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Ձեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	ԹԵՄԱ 1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ 1. Հայաստանի Հանրապետության տարածքը 2. Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզուն 3. Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանիշները 4. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային, դրամական և հարկային համակարգերը 5. Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում	2	2			
2.	ԹԵՄԱ 2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ, ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԸ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԺԻՄԸ Կառավարման ձևի հասկացությունը և տեսակները Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառուցվածքը Հայաստանի Հանրապետության պետական ռեժիմը Հայաստանի Հանրապետության անկախացման իրավական հիմքերը					
3.	ԹԵՄԱ 3. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ Պետական իշխանությունը որպես սահմանադրական իրավունքի ինստիտուտ Պետական իշխանության մարմնի հասկացությունը	2				

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

	Պետական մարմինների տեսակները և սամանադրաիրավական առանձնահատկությունները				
4.	ԹԵՄԱ 4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ Ընտրական իրավունքի և ընտրական համակարգի հասկացությունը և հարաբերակցությունը Ընտրություններին ՀՀ քաղաքացիների մասնակցության սկզբունքները Ընտրական գործընթացի փուլերը Ընտրությունների նախապատրաստումը Քվեարկության կազմակերպումը և անցկացումը Քվեարկության արդյունքերն ամփոփելու, ընտրության արդյունքները որոշելու և դրանք հրապարակելու կարգը Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ավագանիների ընտրության կարգը				
5.	ԹԵՄԱ 5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ Ազգային ժողովը Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտն է, նրա ներկայացուցչական և օրենսդիր մարմինը Ազգային ժողովի կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը Ազգային ժողովի պատգամավորը Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովները Ազգային ժողովի իրավասությունը Ազգային ժողովի աշխատանքների կազմակերպման ձևերը Օրենսդրական գործընթացը Ազգային ժողովում Ազգային ժողովի աշխատակազմը	2			
6.	ԹԵՄԱ 6. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ Հայաստանի Հանրապետության նախագահի իրավական կարգավիճակը պետական իշխանության մարմինների համակարգում Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ընտրության և լիազորությունների դադարման հիմքերն ու կարգը Հայաստանի Հանրապետության նախագահի լիազորությունները Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ակտերը և աշխատակազմը		4		
7.	ԹԵՄԱ 7. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ՀՀ պետական մարմինների	2			

	<p>համակարգում Կառավարության կազմավորման կարգն ու կառուցվածքը ՀՀ կառավարության իրավասությունը ՀՀ կառավարության գործունեության կազմակերպումը ՀՀ կառավարության և վարչապետի ակտերը ՀՀ պետական կառավարման տարածքային կազմակերպումը</p>					
8.	<p>ԹԵՄԱ 8. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴԱՏԱԽԱՉՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ</p> <p>Դատական իշխանության էությունը և սկզբունքները Դատական իշխանության մարմինների համակարգը, կազմակերպման և գործունեության կարգը Դատավորների սահմանադրաիրավական կարգավիճակը ՀՀ դատախազության կազմակերպման և իրավասության սահմանադրական հիմունքները Փաստաբանությունն ու դատական իշխանությանն աջակցող մյուս մարմինները</p>					
9.	<p>ԹԵՄԱ 9. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ</p> <p>Սահմանադրական արդարադատությունը սահմանադրական վերահսկողության համակարգում Սահմանադրական դատարանի իրավական կարգավիճակը, կազմավորման կարգն ու անկախության երաշխիքները Դատական սահմանադրական վերահսկողության ձևերը Սահմանադրական դատարանի լիազորություններն ու դրանց իրականացման առանձնահատկությունները Սահմանադրական դատավարության ընթացակարգն ու դրա առանձնահատկությունները Սահմանադրական դատարանի ակտերը</p>	4				
10.	<p>ԹԵՄԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը</p>					

Տեղական ինքնակառավարման համակարգը Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները Տեղական ինքնակառավարման երաշխիքերը					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	12	6			

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն:	
2.	«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենք:	
3.	«Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենք:	
4.	ՀՀ ընտրական օրենսգիրք:	
5.	ՀՀ դատական օրենսգիրք:	
6.	«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք:	
7.	Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք: Պատ. խմբագիր՝ Ն.Ա. Այվազյան: Եր.,	2008թ.:
8.	<i>Էննծեծծծծծծծծծծծ իծծծծ Ճնննեեեեեե Ծծծծծծծծծծ. Ածծծծ Ա.Ա., Ածծծծ-եծծ Ա.Ի. Ի.,</i>	1996թ.:
9.	<i>Իննծծ շննծծծծծծծծծծ իծծծծ ԾԾԱ. Ի.,</i>	1981թ
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	www.lib.ru	
2.	www.books.ru	
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	ԹԵՄԱ 1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ	Հայաստանի Հանրապետության տարածքը, Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզուն, Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանիշները, Հայաստանի Հանրապետության մաքսային, դրամական և հարկային համակարգերը Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
2.	ԹԵՄԱ 2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ, ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԸ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԺԻՍԸ	Կառավարման ձևի հասկացությունը և տեսակները, Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառուցվածքը, Հայաստանի Հանրապետության պետական ռեժիմը Հայաստանի Հանրապետության անկախացման իրավական հիմքերը		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
3.	ԹԵՄԱ 3. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	Պետական իշխանությունը որպես սահմանադրական իրավունքի ինստիտուտ, Պետական իշխանության մարմնի հասկացությունը Պետական մարմինների տեսակները և սահմանադրաիրավական առանձնահատկությունները	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
4.	ԹԵՄԱ 4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	Ընտրական իրավունքի և ընտրական համակարգի հասկացությունը և հարաբերակցությունը, Ընտրություններին ՀՀ քաղաքացիների մասնակցության սկզբունքները, Ընտրական գործընթացի փուլերը, Ընտրությունների նախապատրաստումը, Քվեարկության կազմակերպումը և անցկացումը, Քվեարկության արդյունքներն ամփոփելու, ընտրության արդյունքները որոշելու և դրանք հրապարակելու կարգը, Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ավագանիների ընտրության կարգը		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
5.	ԹԵՄԱ 5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ	Ազգային ժողովը Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտն է, նրա ներկայացուցչական և օրենսդիր մարմինը,	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն⁴

	ԺՈՂՈՎՐ	Ազգային ժողովի կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, Ազգային ժողովի պատգամավորը, Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովները, Ազգային ժողովի իրավասությունը, Ազգային ժողովի աշխատանքների կազմակերպման ձևերը, Օրենսդրական գործընթացը Ազգային ժողովում, Ազգային ժողովի աշխատակազմը		ԼԳ 1,2
6.	ԹԵՄԱ 6. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ	Հայաստանի Հանրապետության նախագահի իրավական կարգավիճակը պետական իշխանության մարմինների համակարգում, Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ընտրության և լիազորությունների դադարման հիմքերն ու կարգը, Հայաստանի Հանրապետության նախագահի լիազորությունները Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ակտերը և աշխատակազմը		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
7.	ԹԵՄԱ 7. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ	Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ՀՀ պետական մարմինների համակարգում, Կառավարության կազմավորման կարգն ու կառուցվածքը, ՀՀ կառավարության իրավասությունը, ՀՀ կառավարության գործունեության կազմակերպումը, ՀՀ կառավարության և վարչապետի ակտերը ՀՀ պետական կառավարման տարածքային կազմակերպումը	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
8.	ԹԵՄԱ 8. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴԱՏԱՆԱԶՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ	Դատական իշխանության էությունը և սկզբունքները, Դատական իշխանության մարմինների համակարգը, կազմակերպման և գործունեության կարգը, Դատավորների սահմանադրաիրավական կարգավիճակը, ՀՀ դատախազության կազմակերպման և իրավասության սահմանադրական հիմունքները, Փաստաբանությունն ու դատական իշխանությանն աջակցող մյուս մարմինները		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
9.	ԹԵՄԱ 9. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	Սահմանադրական արդարադատությունը սահմանադրական վերահսկողության համակարգում, Սահմանադրական դատարանի իրավական կարգավիճակը, կազմավորման կարգն ու անկախության երաշխիքները,	4	ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2

		Դատական սահմանադրական վերահսկողության ձևերը, Սահմանադրական դատարանի լիազորություններն ու դրանց իրականացման առանձնահատկությունները, Սահմանադրական դատավարության ընթացակարգն ու դրա առանձնահատկությունները, Սահմանադրական դատարանի ակտերը		
10.	ԹԵՄԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՍՈՒՆՔՆԵՐԸ	Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը, Տեղական ինքնակառավարման համակարգը, Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները, Տեղական ինքնակառավարման երաշխիքերը		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուզման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	ԹԵՄԱ 1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ	Հայաստանի Հանրապետության տարածքը, Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզուն, Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանիշները, Հայաստանի Հանրապետության մաքսային, դրամական և հարկային համակարգերը Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
2.	ԹԵՄԱ 2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ, ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԸ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԺԻՍԸ	Կառավարման ձևի հասկացությունը և տեսակները, Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառուցվածքը, Հայաստանի Հանրապետության պետական ռեժիմը Հայաստանի Հանրապետության անկախացման իրավական հիմքերը			ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	ԹԵՄԱ 3. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	Պետական իշխանությունը որպես սահմանադրական իրավունքի ինստիտուտ, Պետական իշխանության մարմնի հասկացությունը Պետական մարմինների տեսակները և սամանադրաիրավական առանձնահատկությունները			ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
4.	ԹԵՄԱ 4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	Ընտրական իրավունքի և ընտրական համակարգի հասկացությունը և հարաբերակցությունը, Ընտրությունների չձ քաղաքացիների մասնակցության սկզբունքները, Ընտրական գործընթացի փուլերը, Ընտրությունների նախապատրաստումը, Քվեարկության կազմակերպումը և անցկացումը, Քվեարկության արդյունքներն ամփոփելու, ընտրության արդյունքները որոշելու և դրանք հրապարակելու կարգը, Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ավագանիների ընտրության կարգը			ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
5.	ԹԵՄԱ 5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ	Ազգային ժողովը Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտն է, նրա ներկայացուցչական և օրենսդիր մարմինը, Ազգային ժողովի կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, Ազգային ժողովի պատգամավորը, Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովները, Ազգային ժողովի իրավասությունը, Ազգային ժողովի աշխատանքների կազմակերպման ձևերը, Օրենսդրական գործընթացը Ազգային ժողովում, Ազգային ժողովի աշխատակազմը			ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
6.	ԹԵՄԱ 6. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ	Հայաստանի Հանրապետության նախագահի իրավական կարգավիճակը պետական իշխանության մարմինների համակարգում, Հայաստանի Հանրապետության նախագահի	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2

		ընտրության և լիազորությունների դադարման հիմքերն ու կարգը, Հայաստանի Հանրապետության նախագահի լիազորությունները Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ակտերը և աշխատակազմը		
7.	ԹԵՄԱ 7. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ	Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ՀՀ պետական մարմինների համակարգում, Կառավարության կազմավորման կարգն ու կառուցվածքը, ՀՀ կառավարության իրավասությունը, ՀՀ կառավարության գործունեության կազմակերպումը, ՀՀ կառավարության և վարչապետի ակտերը ՀՀ պետական կառավարման տարածքային կազմակերպումը		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
8.	ԹԵՄԱ 8. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴԱՏԱԽԱՉՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ	Դատական իշխանության էությունը և սկզբունքները, Դատական իշխանության մարմինների համակարգը, կազմակերպման և գործունեության կարգը, Դատավորների սահմանադրաիրավական կարգավիճակը, ՀՀ դատախազության կազմակերպման և իրավասության սահմանադրական հիմունքները, Փաստաբանությունն ու դատական իշխանությանն աջակցող մյուս մարմինները		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2
9.	ԹԵՄԱ 9. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	Սահմանադրական արդարադատությունը սահմանադրական վերահսկողության համակարգում, Սահմանադրական դատարանի իրավական կարգավիճակը, կազմավորման կարգն ու անկախության երաշխիքները, Դատական սահմանադրական վերահսկողության ձևերը, Սահմանադրական դատարանի լիազորություններն		ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2

		ու դրանց իրականացման առանձնահատկությունները, Սահմանադրական դատավարության ընթացակարգն ու դրա առանձնահատկությունները, Սահմանադրական դատարանի ակտերը			
10.	ԹԵՄԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ	Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը, Տեղական ինքնակառավարման համակարգը, Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները, Տեղական ինքնակառավարման երաշխիքերը			ՊԳ 1,2,3,4,5,6 ԼԳ 1,2

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.						
2.						
3.						

12.5. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

13 Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

13.1 Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14. 1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է գրավոր քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի բանավոր

---

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.2. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Հայաստանի Հանրապետության տարածքը
2. Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզուն
3. Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանիշները
4. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային, դրամական և հարկային համակարգերը
5. Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում
6. Կառավարման ձևի հասկացությունը և տեսակները
7. Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառուցվածքը
8. Հայաստանի Հանրապետության պետական ռեժիմը
9. Հայաստանի Հանրապետության անկախացման իրավական հիմքերը
10. Պետական իշխանությունը որպես սահմանադրական իրավունքի ինստիտուտ
11. Պետական իշխանության մարմնի հասկացությունը
12. Պետական մարմինների տեսակները և սահմանադրաիրավական առանձնահատկությունները
13. Ընտրական իրավունքի և ընտրական համակարգի հասկացությունը և հարաբերակցությունը
14. Ընտրություններին ՀՀ քաղաքացիների մասնակցության սկզբունքները
15. Ընտրական գործընթացի փուլերը
16. Ընտրությունների նախապատրաստումը
17. Քվեարկության կազմակերպումը և անցկացումը
18. Քվեարկության արդյունքերն ամփոփելու, ընտրության արդյունքները որոշելու և դրանք հրապարակելու կարգը
19. Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ավագանիների ընտրության կարգը
20. Ազգային ժողովը Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտն է, նրա ներկայացուցչական և օրենսդիր մարմինը
21. Ազգային ժողովի կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը
22. Ազգային ժողովի պատգամավորը
23. Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովները
24. Ազգային ժողովի իրավասությունը
25. Ազգային ժողովի աշխատանքների կազմակերպման ձևերը
26. Օրենսդրական գործընթացը Ազգային ժողովում
27. Ազգային ժողովի աշխատակազմը
28. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի իրավական կարգավիճակը պետական իշխանության մարմինների համակարգում
29. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ընտրության և լիազորությունների դադարման հիմքերն ու կարգը
30. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի լիազորությունները
31. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ակտերը և աշխատակազմը
32. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ՀՀ պետական մարմինների համակարգում

33. Կառավարության կազմավորման կարգն ու կառուցվածքը
34. ՀՀ կառավարության իրավասությունը
35. ՀՀ կառավարության գործունեության կազմակերպումը
36. ՀՀ կառավարության և վարչապետի ակտերը
37. ՀՀ պետական կառավարման տարածքային կազմակերպումը
38. Դատական իշխանության էությունը և սկզբունքները
39. Դատական իշխանության մարմինների համակարգը, կազմակերպման և գործունեության կարգը
40. Դատավորների սահմանադրաիրավական կարգավիճակը
41. ՀՀ դատախազության կազմակերպման և իրավասության սահմանադրական հիմունքները
42. Փաստաբանությունն ու դատական իշխանությանն աջակցող մյուս մարմինները
43. Սահմանադրական արդարադատությունը սահմանադրական վերահսկողության համակարգում
44. Սահմանադրական դատարանի իրավական կարգավիճակը, կազմավորման կարգն ու անկախության երաշխիքները
45. Դատական սահմանադրական վերահսկողության ձևերը
46. Սահմանադրական դատարանի լիազորություններն ու դրանց իրականացման առանձնահատկությունները
47. Սահմանադրական դատավարության ընթացակարգն ու դրա առանձնահատկությունները
48. Սահմանադրական դատարանի ակտերը
49. Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը
50. Տեղական ինքնակառավարման համակարգը
51. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները
52. Տեղական ինքնակառավարման երաշխիքերը

14. Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները:
- Մեմինար պարապմունքները՝ 3 ստուգում:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ 1 ստուգում:

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	042101.00.6, իրավագիտություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	042101.01.6, իրավագիտություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	իրավագիտության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-118 – ՀՀ Սահմանադրական իրավունք-2			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	18	Դասախոսություն	12
			Մեմինար	6
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	132		
Ընդամենը	150			
Ստուգման ձևը	Քննություն, ընթացիկ քննություն,			
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսանողներին ծանոթացնել մարդու և քաղաքացիների իրավունքներին, ազատություններին և պարտականություններին, ▪ ծանոթացնել քաղաքացիական իրավունքներին, ազատություններին, քաղաքական իրավունքներին, սոցիալ-տնտեսական և մշակութային իրավունքներին, ազատություններին ▪ ծանոթացնել պետական կառավարման համակարգին, ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանման սկզբունքին, ՀՀ-ում օրենսդրական գործընթացի կազմակերպման առանձնահատկություններին: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			
	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք <i>Գիտելիք և իմացություն</i></p> <p>3) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:</p> <p>4) Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության,</p>			

	<p>քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք:</p> <p>Հմտություն <i>Գիտելիքի և իմացության կիրառում</i></p> <p>3) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:</p> <p>4) Կարող է արագ կողմնորոշվել իրավական խնդիրներ (այդ թվում՝ անկանխատեսելի) լուծելիս և դրանց վերաբերյալ ներկայացնել իր փաստարկված դիրքորոշումը, այդ թվում՝ առաջ քաշելով հակափաստարկներ:</p> <p><i>Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</i></p> <p>3) Կարող է իր գործունեության ընթացքում կիրառել ՏՀՏ-ներ և այլ մասնագիտական գործիքներ՝ իրավական խնդիրների լուծումն ապահովելու համար:</p> <p>4) Կարող է հավաքել, մշակել և մեկնաբանել իրավական հիմնախնդիրներին վերաբերող քանակական և որակական տվյալներ՝ հիմնավորված դատողություններ անելու համար:</p> <p><i>Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)</i></p> <p>3) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:</p> <p>4) Կարող է մասնագիտական խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ցուցաբերել նախաձեռնողականություն և ստեղծագործական մոտեցում</p> <p>Կարողունակություն <i>Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</i></p> <p>3) Ունակ է պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:</p> <p>Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>ԹԵՄԱ 1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ</p> <p>1. Հայաստանի Հանրապետության տարածքը</p> <p>2. Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզուն</p> <p>3. Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանիշները</p>

4. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային, դրամական և հարկային համակարգերը

5. Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում

ԹԵՄԱ 2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ, ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԸ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԺԻՍՏ

1. Կառավարման ձևի հասկացությունը և տեսակները

2. Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառուցվածքը

3. Հայաստանի Հանրապետության պետական ռեժիմը

4. Հայաստանի Հանրապետության անկախացման իրավական հիմքերը

ԹԵՄԱ 3. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

1. Պետական իշխանությունը որպես սահմանադրական իրավունքի ինստիտուտ

2. Պետական իշխանության մարմնի հասկացությունը

3. Պետական մարմինների տեսակները և սահմանադրաիրավական առանձնահատկությունները

ԹԵՄԱ 4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

1. Ընտրական իրավունքի և ընտրական համակարգի հասկացությունը և հարաբերակցությունը

2. Ընտրություններին ՀՀ քաղաքացիների մասնակցության սկզբունքները

3. Ընտրական գործընթացի փուլերը

4. Ընտրությունների նախապատրաստումը

5. Քվեարկության կազմակերպումը և անցկացումը

6. Քվեարկության արդյունքներն ամփոփելու, ընտրության արդյունքները որոշելու և դրանք հրապարակելու կարգը

7. Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ավագանիների ընտրության կարգը

ԹԵՄԱ 5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

1. Ազգային ժողովը Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտն է, նրա ներկայացուցչական և օրենսդիր մարմինը

2. Ազգային ժողովի կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը

3. Ազգային ժողովի պատգամավորը

4. Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովները

5. Ազգային ժողովի իրավասությունը

6. Ազգային ժողովի աշխատանքների կազմակերպման ձևերը

7. Օրենսդրական գործընթացը Ազգային ժողովում

8. Ազգային ժողովի աշխատակազմը

ԹԵՄԱ 6. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

1. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի իրավական կարգավիճակը պետական իշխանության մարմինների համակարգում
2. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ընտրության և լիազորությունների դադարման հիմքերն ու կարգը
3. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի լիազորությունները
4. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ակտերը և աշխատակազմը

ԹԵՄԱ 7. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ՀՀ պետական մարմինների համակարգում
2. Կառավարության կազմավորման կարգն ու կառուցվածքը
3. ՀՀ կառավարության իրավասությունը
4. ՀՀ կառավարության գործունեության կազմակերպումը
5. ՀՀ կառավարության և վարչապետի ակտերը
6. ՀՀ պետական կառավարման տարածքային կազմակերպումը

ԹԵՄԱ 8. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ

ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴԱՏԱԽԱՁՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. Դատական իշխանության էությունը և սկզբունքները
2. Դատական իշխանության մարմինների համակարգը, կազմակերպման և գործունեության կարգը
3. Դատավորների սահմանադրաիրավական կարգավիճակը
4. ՀՀ դատախազության կազմակերպման և իրավասության սահմանադրական հիմունքները
5. Փաստաբանությունն ու դատական իշխանությանն աջակցող մյուս մարմինները

ԹԵՄԱ 9. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

1. Սահմանադրական արդարադատությունը սահմանադրական վերահսկողության համակարգում
2. Սահմանադրական դատարանի իրավական կարգավիճակը, կազմավորման կարգն ու անկախության երաշխիքները
3. Դատական սահմանադրական վերահսկողության ձևերը
4. Սահմանադրական դատարանի լիազորություններն ու դրանց իրականացման առանձնահատկությունները
5. Սահմանադրական դատավարության ընթացակարգն ու դրա առանձնահատկությունները
6. Սահմանադրական դատարանի ակտերը

ԹԵՄԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը

	<p>2. Տեղական ինքնակառավարման համակարգը</p> <p>3. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման երաշխիքերը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎԴՅ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան:</p> <p>https://new.vsu.am/karg/2022/%D4%B3%D5%B6%D5%A1%D5%B0%D5%A1%D5%BF%D5%B4%D5%A1%D5%B6%20%D5%AF%D5%A1%D6%80%D5%A3.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն: 3. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենք: 4. «Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենք: 5. ՀՀ ընտրական օրենսգիրք: 6. ՀՀ դատական օրենսգիրք: 7. «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք: 8. Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք: Պատ. խմբագիր՝ Ն.Ա. Այվազյան: Եր., 2008թ.: <p>Լրացուցիչ-</p> <p>www.lib.ru</p> <p>www.books.ru</p>